

KIS- ÉS KÖZÉPTELEPÜLÉSEK KÖZÖSSÉGI ÉLETÉNEK FELLENDÍTÉSE KÖZÖSSÉGI TEREK REVITALIZÁLÁSÁVAL

Munkanapló

Ravasz Tamás
B77PC7

Témavezető:
Dr. Németh Pál

MUNKANAPLÓ

PROBLÉMAFELVETÉS

A magyarországi kis- és középfalvak (1500-2500, illetve 2500-5000 fős községek) többsége a Kádár-korban nyerték el mai formájukat. A kor városépítészeti elemei között jelentős hiányosságok mutatkoztak, aminek következtében elveszett a köztér funkció: helyüket felvonulási terek és művelődési otthonok vették át, melyek alkalmasak ugyan a közösségi élet szervezett működésére, azonban a spontán társasági együttlétre nem. Mindemellett a települések elvesztették egyedi arculatukat, hiszen a kor panelépítészete falusi költségvetésben nem engedett teret a dekoratív építészetnek.

Kutatási témámnak ezért a közteret, mint a közösségi élet színterét választottam. Terveim szerint az elméleti kutatás mellett olyan gyakorlati példákon keresztül próbálom majd vizsgálni a köztereket, melyek valós problémákkal küzdenek. Ehhez saját szülőfalum, a Békés megyei Nagyszénásra (lakossága: ~4800 fő) esett a választásom. Mai arculatát az 1970-es években nyerte el, amikor is a Piac térről a községközpontba került minden funkció. Ez két főút kereszteződésében, egy körforgalomnál alakult ki. Megszűnt a „főtere”, a templomkertek háttérbe szorultak, az új főtér egy park lett, melyet házsorok vesznek körbe. A szocialista realizmus építészete elérte Nagyszénást is.

A felvázolt problémák részletes feltárása után a projekt második eleme egy stratégia kidolgozása lesz. Ebben a programban célom egy olyan települési stratégia kidolgozása, mely mikrobeavatkozásokkal, akár a közösség bevonásával revitalizálja a szocializmus térszervezésének áldozatul esett „régit” (akár egyes településeken középkori) közösségi tereket (főként köztéri funkciókat), Nagyszénás mintapéldáján levezetve.

Így a kutatásom eredményeképpen létrejöhét egy általános, minden érintett település által használható fejlesztési stratégia, mely visszaállítja a közösségi terek funkcióját és adhat egy „képeslapra kívánczó” egyedi arculatot a községeknek.

MEGISMERÉS

Első lépésként a kiválasztott helyszínt kellett megismernem. Habár gyermekkorom óta itt lakom, még így is voltak a piactérnek olyan részei, ahol sosem jártam. Persze nem csak a piacteret jártam körbe: az egész településközpontot, amely érintett lehet a fejlesztéssel. Teljes fotódokumentációt készítettem a vizsgált területről: Piactér, Mendöl Tibor tér, Október 6. utca, Március 15. tér, Hősök útja, vasúti bekötőút, templomkert. A képek alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a teljes terület fejlesztésre szorulna, de az is, hogy a régi és az új településközpont között éles különbségek találhatók. Ahogy az alábbi képen is jól látható, a régi piactér tényleg a központot jelentette, hiszen tőle balra a posta, jobbra pedig az akkori tanácsháza állt. Így kezdődött a történeti kutatás.

A nagyszénási piactér egykor fontos közösségi helyszín volt, ahol a helyiek találkozhattak, cserélhettek árukat, és részt vehettek a közösségi életben. A piac jelentős szerepet játszott a község gazdaságában és szociális hálózatában. Az emberek itt vásároltak friss terményeket, kézműves termékeket és más árucikkeket, miközben alkalom nyílt a társas kapcsolatok ápolására is. A piactér történetének egyik érdekessége, hogy itt volt egy ártézi kút, amelyből vizet palackoztak és Viktória savanyúvíz néven forgalmaztak. A kút jelentősége túlmutatott a vízforráson; a helyi közösségi élet egyik szervező ereje volt. Az emberek gyakran jöttek ide, hogy friss vizet szerezzenek, miközben találkozhattak egymással, beszélgethettek, és erősíthették a közösségi kötelékeiket.

Az ártézi kút és a Viktória savanyúvíz története a helyi hagyományokhoz kapcsolódik, és mutatja, hogy a piactér milyen fontos szerepet játszott a közösségi életben. Bár a piactér és a kút az évek során elavulttá váltak, a helyiek számára továbbra is értékes emlékeket jelentenek. Az ilyen helyek történetének megőrzése és felélesztése hozzájárulhat a közösségi élet újjáélesztéséhez, lehetőséget teremtve a közösség összetartására és a hagyományok ápolására.

Az új településközpont, amely a szocializmus idején épült ki, sajátos jellegzetességekkel rendelkezik, amelyek nem mindig teszik ideális helyé a társasági élet számára. A szocialista építészeti stílus gyakran jellemezhető nagy, szigorú épületekkel és kevésbé vonzó közterületekkel, amelyek nem mindig tükrözik a modern közösségi központok barátságos és hívogató légkörét. A nagyszénási művelődési ház és környéke ennek az építészeti kornak a terméke, ami kihívásokat okozhat a társasági élet szempontjából. Az ilyen környezetben gyakran hiányoznak a kiszámítható és barátságos terek, amelyek ösztönzik a társasági interakciókat. A szocialista időszakban épült létesítmények esetében gyakran előfordul, hogy a tervezés inkább a funkcionalitásra összpontosított, és kevésbé vette figyelembe a közösségi igényeket.

FEJLESZTÉS

Miután részletesen megismertem a területet, elkezdtem a koncepció-alkotást. Célom az volt, hogy mikrobeavatkozásokkal, akár a közösség bevonásával revitalizáljam a szocializmus térszervezésének áldozatul esett régi közösségi tereket, tehát jelen esetben a piacteret.

A piactér fogalmából következő fejlesztések lényege, hogy a piacteret olyan multifunkcionális közösségi térré alakítsák, amely megfelel a modern igényeknek, miközben megtartja a közösségi szellemét. Íme néhány lehetséges fejlesztési irány:

Infrastruktúra korszerűsítése: A piactér modernizálása magában foglalja a megfelelő infrastrukturális elemek, például elektromos és vízvezetékek kiépítését vagy frissítését. A fejlett infrastruktúra lehetővé teszi a piaci árusok és a vásárlók számára, hogy kényelmesebben használják a teret. Ezt részben vagy egészben a jelenleg nem működő ártézi kút ki tudja szolgálni.

Rugalmas piac koncepció: A piactér olyan módon történő tervezése, hogy az alkalmazkodni tudjon különböző eseményekhez és igényekhez. Például az állandó árusítóhelyek helyett mobil árusító pultok, árnyékolók és könnyen mozgatható berendezések bevezetése lehetővé teszi a piactér rugalmas használatát.

Közösségi terek kialakítása: A piactér nem csak az árusításról szólhat, hanem közösségi interakciók helyszíne is lehet. A közösségi terek kialakítása, mint például padok, zöldterületek és játszóterek, ösztönöznék a helyieket, hogy több időt töltsenek a piactéren, találkozzanak egymással és élvezzék a közösségi eseményeket.

Kulturális és szórakoztató események: A piactér több lehetőséget kínálhat a kulturális és szórakoztató események számára, például koncertek, előadások vagy művészeti kiállítások formájában. Ez növelné a tér vonzerejét és a közösségi szerepét.

Fenntarthatóság és környezettudatosság: A piactér fejlesztése során fontos szempont a fenntarthatóság. A zöld energiák használata, a hulladékkezelés, és a helyi termelők támogatása mind hozzájárulnak egy környezettudatos és fenntartható piactér kialakításához.

Ezek a fejlesztési irányok segíthetnek abban, hogy a piactér modern és vonzó közösségi térként működjön, amely hozzájárul a helyi gazdaság és közösség fejlődéséhez. Ezen elvek alapján már könnyen eljutottam a fejlesztési koncepcióhoz.

KONCEPCIÓ

A fentebb tárgyalt alapelvek során alakult ki az a koncepció, miszerint egy olyan térfejlesztés jön létre, ami a közösségi élet elsődleges színterévé teszi a piacteret. Így született meg a multifunkciós utcabútor terve, amely egyszerre több igényt is ki tud szolgálni. A vizsgálatok során az alábbi igények merültek fel: piac, találkozási pont. Ezek alapján az utcabútor alapvetően ezt a két igényt szolgálja, a találkozási pontnál figyelembe véve a fiatalabb és az idősebb korosztályt is. Így alapesetben három állása lehet a bútornak:

Ezek kombinálhatóságával alakul ki a piactér közösségi funkciója: pontosabban, a közösségi funkció határozza meg, hogy a bútorok éppen milyen állapotban és hogyan kapcsolódnak össze. A felhasználási területek száma szinte végtelen: piac, asztal, ülőfelület, fekvőfelület, mozivászon, jogastúdió, sakkasztal... A funkció a felhasználón múlik.

LEÍRÁS

Ez a multifunkciós bútorkoncepció olyan kreatív megoldást kínál, amely a közösségi élet igényeire fókuszál. A bútor alapját egy 5x5 cm-es cserépléccel készült, 2,5

m-es kocka alakú szerkezet adja, amely arányos és tartós. A cseréplécek egymásra épített rétegei stabilitást biztosítanak, miközben a nyitott kialakítás könnyedséget és átláthatóságot kölcsönöz a bútornak. A bútorkocka egyik kulcsfontosságú jellemzője a lehajtható részek jelenléte, amelyek lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy a bútor funkcióit a helyzethez igazítsák. A lehajtható részek asztalnak, ülőfelületnek vagy tárolóhelynek is használhatók, ami nagy rugalmasságot kínál. Amikor nincs szükség az adott funkcióra, ezek a részek egyszerűen visszahajthatók, így helyet takarítanak meg és minimalizálják a bútordarab méretét.

A multifunkciós bútor mobilitását a kerekek biztosítják, amelyeknek köszönhetően a kocka könnyen mozgatható. Ez a tulajdonság különösen hasznos a közösségi téren, hiszen a cél, hogy egy átrendezhető közteret kapjunk az események vagy tevékenységek igényei szerint. A kerekek rögzíthetők is, így stabilan a helyén marad a bútor, amikor használatban van.

Az összetolható és sorolható kialakítás lehetővé teszi, hogy több kockát is egymáshoz csatlakoztassanak, ezzel nagyobb ülő- vagy asztalfelületet hozva létre. Ez a moduláris jelleg kiválóan alkalmazkodik a közösségi élet változó igényeihez, mivel a bútorok konfigurációja rugalmasan alakítható.

A tetején lévő mozgatható sűrű szövésű függöny-anyag többféle pozícióban rögzíthető, így könnyen alkalmazkodik a különböző igényekhez és helyzetekhez. Az árnyékolási funkció (kellemes árnyékot biztosít a forró nyári napokon) mellett vetítési

lehetőséget is nyújt, ami izgalmas új lehetőségeket nyit meg a közösségi programok számára.

A multifunkciós bútor a közösségi élet szolgálatában áll, mivel egyszerre esztétikus és funkcionális, és képes alkalmazkodni a különböző igényekhez és helyzetekhez. Az innovatív kialakítás révén ez a bútor számos lehetőséget kínál a közösségi terek kreatív használatára.

ÖSSZEGZÉS

A multifunkciós bútorok programja a közösségi élet sokszínűségének támogatására épül, olyan megoldásokat kínálva, amelyek elősegítik a közösségi tér kreatív és rugalmas felhasználását. Az ilyen programok különböző tevékenységek széles skáláját teszik lehetővé, a társasági eseményektől kezdve a kulturális rendezvényeken át a közösségi találkozókig. A közösségek számára ez azért előnyös, mert a multifunkciós bútorok alkalmazkodnak a változó igényekhez, hozzájárulva a társadalmi kapcsolatok erősítéséhez és a közösségi élet gazdagításához.